

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Mandsu világ.

Azzal vigasztaltuk magunkat nehéz időkben, hogy él magyar, áll Buda még! Ma már ez a vigasz is meggyengült: él a magyar, — de hogyan! áll Buda — de gyengén, nagyon gyengén.

Polónyi csak éppen egy tekintetet vetett beszédjében a mi büszke székes fővárosunkra, hanem ez a tekintet is szomorú képre esett. Budapestet láttuk, nem úgy, a hogy a földrajzi tankönyvek leírják s a nemzeti büszkeség elképzelni szereti, hanem a maga valóságában. Hogy a lakosságnak a 23 százaléka már zsidó; de azért ez a 23 százalék diktál a többi 77 százaléknak; a közgyűlési tagok nagy többsége az övék; ők választják a római katolikus plébánosokat is; az iskolaszéki tagoknak háromnegyedrészét öszöveltségi alapon áll; és ezeknek a jelentékeny része csak nemrég lett magyar állampolgár, akárhányat két év előtt a romániai határon vagy a vereckei szoroson láttak volna bejönni, ha szemek behunyása nem volna határőrségi rendszabály, most pedig a székes főváros közgyűlési termének küszöbét lépik át. Mehetnének tovább; hogy a zsufolt lakások, a tüdővészések, a gyári nyomor, az éjszakai nehéz munka mind a keresztény magyarságot sújtják. A gyermekhalandóság a keresztények sorait ritkítja. A pálinka a keresztényeket gyilkolja. De azért, a mikor annak a testi-lelki nyomortól sújtott keresztény páriának ököibe szorul a keze és tizezerszámra önti el hangyabolyosűrűséggel a ragyogó körutakat: ismét a kényelemben élő élelmesek fajronkai állanak leattakozott, összekardlapozott soraik — mögött és gyilkos gyűlölettel vezetik a keresztény magyart a keresztény magyar ellen.

Ez Budapest, Magyarország fővárosa, a mint valóban ismerjük. Polónyi csak egy részét adta a képnek. Nem cáfolta meg senki — de nem is akarja a tanulást levonni senki.

Pedig amilyen a főváros, olyan nagy részben a vidék. Nagyvárad 62 virilise közül ma már 43 zsidó. A törvényhatósági bizottság választott tagjainak fele a választott néphez tartozik. A közgyűlési teremben — akár csak Budapesten — a többség héber. Egy iparos bizottsági tag meghalt — a helyéért 3 izraelita

polgár is versenyez a siker biztos reményével. Pedig a lakosság nagy többsége keresztény, a dolgozó, munkálkodó kis emberek, a kiknek verejtékéből ez a város nagygyá lett, keresztények, a város épületei fölött ott uralkodik a Szent László képeivel ékeskedő székesegyház — de a város lakóinak irányítása szemünk előtt szakad egyre távolabb a nagy király szellemétől. Mintha csak azt mondaná annak a székesegyháznak ég felé törő két tornya, milyen magasra kellene emelkednünk — és mily alacsonyan vagyunk!

És melyik az a városa Magyarországnak, a mely nem ebben az irányban halad?

És hol van az a hely Magyarországon, a hol valamivel igyekeznének változtatni ezen a «haladáson»?

Van Ázsiának egy népe, a melyet turcsaságai miatt kinevetünk, lusta maradisága miatt lenézünk: a kínai. Hatalmas sokaság, a melynek egy kis töredék ül a nyakán: a mandsu. A mandsu megtanult kínaiul, hogy beleülhessen a hatalomba, fölvette a copfot, hogy imponáljon a népnek, bizonyonnyal büszkén vallja magát a mennyei birodalom fiának — hogyne! hiszen a mennyországot sem képzelte szebbnek! De azért elzárkózik, a kinaival össze nem vegyül, megmarad mandsunak, a kínai jó lesz szolgájának, adófizelőjének. Pedig a kínainak csak egy mozdulatába kerülne s lerázhatná a jövevényt.

De nem teszi — imponál neki, hogy olyan jól illik a mandsunak is a kínai nemzeti — copf.

Ne vessük ki jóízűen azt a bolond kínait, aztán nézzünk magunk körül s itt is látunk görnyedő kulikat és ravaszul nyakukra ült mandsukat. Szakasztott mása a távoli kelet képének, ugyanaz a helyzet, ugyanaz a világítás. Mindjárt folytathatjuk is a nevetést egészen a könyvezésig — mig elakad a nevetés és nem marad meg más, csak a köny. Szegény bolond kínai, — szegény bolond magyar véreim.

*

Luoger a magyar választói jogról.
A Bukarestben megjelenő Adevemi lapban Luoger polgármester a magyar választói jog törvényjavaslatról nyilatkozik. E nyilatkozatával

a polgármester komikussá teszi magát. Azt mondja ugyanis, hogy a javaslat keresztül vitélet megtogja akadályozni. Luoger ellensége a pluralitásnak és azért tett ilyen nyilatkozatot.

A költségvetés a képviselőházban.
Ma kezdi a képviselőház a költségvetés tárgyalását. A budgetvita a sürgősségi szakasz alkalmazásával folyik le és alig tart három hétnél tovább, sőt esetleg ennyi időre sem lesz szükség. Ezután a választójogi reformjavaslatra kerül a sor.

A Körös partjainak felszabadítása.

Uj Körös-korzók létesítése.

Nagyvárad városa mondhatni csak az utóbbi 15—20 évben reparálja azokat a mulasztásokat, nem törődömségből keletkezett hibákat, amiket a régi Nagyvárad ügyeit vezetők csináltak.

Mert jóllehet, hogy a város mai fejlődése régiebb keletű, s a Gireth-ház és a kicsi, de drága Schdravich-ház lebontásától számítható, de ezt a két alapvető munkát a néhai szépitési egyletnek lehet köszönni.

Hogy azóta a város mit tett, azt felesleges magyarázni, mert szemünk előtt van. Azonban még igen sok a tenni való s ezek egy része olyan, hogy ha most meg nem csináljuk, okvetlen meg kell csinálni később, azzal a különbözettel, hogy minél jobban halasztjuk ezeket a dolgokat, annál többbe kerül. Szépészettől eltekintve, ezért sürgősek ezeknek a dolgoknak mielőbbi keresztülvitele. Minden napi késedelmet drágán kell megfizetnünk.

Ilyen szükséges teendő, hogy a Körös beépített partjait igyekezzünk mielőbb szabaddá tenni s nem csalódunk, hogy súlyos ezekkel és ezekkel fizetjük meg már most is, hogy ezt előbb nem tettük.

Szabaddá kell tennünk a Körös partjait a városházától a Nemzeti-hidig, továbbá a Szent László-téri hidtól Fűzes-utcaig. Eltekintve, hogy később ez sokkal nagyobb összegbe kerül, a harmadik vashíd építése is aktuális tette ennek a kérdésnek megoldását.

Dr. Hoványi Géza törvényhatósági bizottsági tagnak már régen megfontolt eszméje a kérdés megoldása s már mi is foglalkoztunk vele. Elhatározó lökést azonban az egész dolognak az az indítvány ad, amelyet tegnap terjesztettek be Nagyvárad város törvényhatóságához dr. Hoványi Géza és dr. Várady Zsigmond.

Az indítványban rámutattak, hogy Londonnak a Themze, Párisnak a Száva, Florencnek

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, uj „Bazár“-épület színház-oldal

Van szerencsém a n. é. közönség és Főtisztelnendő papság becses tudomására hozni, hogy a legujabb divatu és legjobb minőségű szöveteim raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelnendő papságot az egyszínű és fekete áruimra, melyeket kizárólagosan a Főtisztelnendő papság részére tartok. Állandóan nagy választék reverenda, szimáda és egyházi quadrátusokból. Rivétum viola és fekete színben, továbbá egyedül rak-tára a mai idény legszebb és legcélszerűbb hit remény,

szereket övének (cingulus, mely egyedül csak nálam szerezhető be.

Midőn a Főtisztelnendő papság és n. nagyerdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka és jutányos ár volt, melytől eltérni a lüvében sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre utóda,
polgári és papi szabó.

az Arnó, Bécsnek és Budapestnek a Duna partjain elhúzódó utvonala a leglátogatottabb és legszebb helyei.

Nagyváradon három ponton van beépítve a Körös partja: Kossuth-utcánál, Körös-utcánál és Szent János-utcánál. Ezek közül a Kossuth-utcával párhuzamos Körös-part kinyitására nem lehet szó, olyan óriási összegbe kerülne, de szabaddá lehet tenni a Körös partját a másik két parton: a Körös- és Szent János-utca mellett. Ezekre ugyanis sort kell keríteni s minél később akarja megoldani a város ezen kérdést, annál több kerül.

Olyan kézenfekvő fontos érdeke az Nagyváradnak, hogy Körös-utca elejétől a Nemzeti hidig s az ellenkező oldalon Szent János-utca elejétől a Nemzeti hidig a Körös-part kinyitassék a forgalomnak, hogy bővebben nem is indokolják. Hanem ezenkívül kívánják, hogy Váradvelencén és Váralján a Kolozsvári-utcával párhuzamosan haladó szabad és be nem épített Körös-partot rendezze a város.

Az indítvány pontjai a következők:

Mondja ki Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, hogy a Körös partjait felszabadítani óhajtja az említett pontokon s itt partmenti új építkezéseket csak úgy engedélyez, hogy az épület a folyó felé eső részétől legalább 10 méterre szabad tér létesíttessék befásítás és új ut céljaira;

Küldjön ki a törvényhatóság egy bizottságot, mely a két utca (Körös- és Szent János-utca) háztulajdonosaival tárgyaljon s állapítsa meg, mely tulajdonos mily feltételek mellett lenne hajlandó az utcarészt a városnak átengedni; ha a békés megegyezés nem sikerülne, a törvényes kisajátítás iránt a tanács, a városi műszaki közegek bevonásával részletes előterjesztést tegyen s azt is nyomozza ki s állapítsa meg, hogy a kisajátítás által az egyes háztulajdonos minő kárt szenvedne s az utca megnyitása által az egyes háztulajdonosokra minő előnyök származnak és telkeik értéke mennyiben emelkedik;

határozza el a törvényhatóság, hogy a Kolozsvári-utca mentén levő Körös-partot, a Nagyhidtól egészen a várad-velencei gazdaközönség földjéig rendezeti, kiburkoltatja, befásítja s ezen intézkedés megtételére a tanácsot utasítja;

végül az itt előadott összes javaslatok keresztülvitelének első költségei fedezetére, első részlet gyanánt 10 ezer koronát a közuti alap következő költségelirányzatának kiadásai közé telvesz.

Az indítványt már a decemberi közgyűlés elé kéri beterjeszteni.

A Sebes-Körös hajózhatóvá tétele.

— *Pekánovits Imre előadása a hajózhatóság tárgyában kiküldött bizottságban.* —

Tisztelt Bizottság!

Amidőn Biharvármegye törvényhatósága f. évi június hó 17-én tartott közgyűlésén hazafias örömmel és nemes lelkesedéssel felkarolta a Sebes-Körös folyó hajózhatóvá tételének nagyfontosságú eszméjét, — az ezen ügyben való határozathozatalnál nemcsak kis körzetre terjedő, ugynevezett lokálpatriotismus lebegett Biharvármegye közönsége előtt, hanem az országos érdeket is óhajtja szolgálni az által, hogy a Sebes-Körös folyót is azon magyarországi folyók sorozatába kívánja felvéteni, a melyre a hajózás kiterjesztendő volna.

Nem ötletszerűleg indult meg az az országos mozgalom, hogy a Duna a Tiszával Budapest—Szolnok, vagy Budapest—Csongrád irányában készített hajócsatornával kapcsolassék össze, valamint nem ötletszerűleg fogamzott meg a magyar földművelésügyi kormányzat lelkében az az eszme, hogy Magyar-

ország víziútjainak fejlesztését legfontosabb feladatává emelje és erre száz és száz millió befektetést irányozzon elő.

Valamint a magyar földművelési és kereskedelemügyi kormányzatnak, épp úgy az ország minden számottevő tényezőinek, az ország folyómenti részeinek, sőt az egész országnak is, a külföld: Francia-, Német-, Olaszország, Hollandia és más államok hatalmasan előretörő példája mutatta meg az utat, amelyen országunknak haladnia kell, hogy a rohamos fejlődés az ő bámulusos emelkedésében meg ne akasztassék.

De tisztelt Bizottság, nemcsak a külföld buzdító példája van hatással hazánkra, hogy új víziutakat teremtsen, hanem hazánknak a víziplaci helyzete is követelőleg kényszerít bennünket arra, hogy közgazdasági, ipari érdekeinket a külfölddel szemben a világpiacra megvédelmezzük, mert az európai államok víziútjainak kiterjesztésével és kifejlesztésével megváltoznak a világforgalom viszonyai. Minden állam iparkodik a világiac gócpontjait magához ragadni. E szerint azok az országok, amelyek a forgalmi utak fejlesztésével lépést tartani nem tudnak, vagy azt elmulasztják, a világforgalomból, a világpiacról lemaradnak, leszorulnak és fokozatosan elveszítik azokat az előnyöket is, a melyeket a természet és természetes fejlődés részükre eddig biztosított.

Mily szerencsétlenség volna hazánkra nézve, ha a németországi hajózás óriási fejlődése folytán, a külföldi szén özönlene hazánkba, a mi által a mi szénbányászatunk ha nem is menne tönkre, de mindenesetre nagy mérvben visszafejlődne és sok ezer munkás kéz elvesztené mindennapi kenyerét. Gyáripárunk felett pedig a külföldi szénspekuláció szeszélye következtében mesterségesen előállított szénhiány miatt minden percben a végzetes Demokles kard lebegne. Mily szerencsétlenség volna hazánkra nézve, ha a külföld kifejlesztett víziútai mellett, a mi gabonánkkal a külföldön vasuti szállításkor mellett versenyezni képesek nem volnánk.

Végül, tisztelt bizottság, nem hagyhatom említés nélkül azt, hogy a vasutak voltak segítő eszközei és előmozdítói annak, hogy mindenhol az egész világon és így hazánkban is a közgazdaság, gyáripár, az építési ipar, a bányászat oly öröndetes fejlődésnek indult és hogy a kultúra minden téren a mai magasságra emelkedni képes volt. Épen az a körülmény, hogy a vasutakat aránylag gyorsabban és kisebb tökével lehet megépíteni és az a körülmény, hogy a vasutak a szállításokat aránylag gyorsan képesek lebonyolítani, tette a vasutakat szükségessé és közkedveltekké. A kultúra fejlődésének nyomain fejlődött a vasúthálózat és a kultúra és a vasut serkentették egymást fejlődésükben, egymást támogatták, egymást emelték és egymást egészítették ki. Ehhez képest egész természetes az a következmény, hogy a félszázaddal és azelőtt felmerült víziutak tervei lomtárba kerültek. A vasut volt az ideál, az eszmény, a mely meghódította az egész világot, — nemcsak meghódította, de egy század alatt teljesen át is alakította.

Am az idők folyamán bekövetkezett az, hogy a közgazdaság fejlődésével, az ipar emelkedésével, a gazdasági és ipari termékek fokozódó nagyságával a vasut fejlődése már nem képes lépést tartani.

Nem kívánok a külföldre utalni, elég ha hazánknak vasuti forgalmi viszonyaira — a melyeket az utolsó évtizedben közvetlen észlelhettünk, — egy futó tekintetet vetünk. Látjuk, hogy a vasuti hálózat fejlődése, ha nem is érte el tetőpontját, de a további fejlődése nem lehet oly rohamos, mint az eddigi, — látjuk, hogy a vasuti szállítási képesség bizonyos szűkebb korlátok között mozog, látjuk, hogy a vasut ma már nem képes a mezőgazdasági, ipar és kereskedelem igényeinek megfelelni.

Ha az ég bő termést ad, gabonánk hónapokon át hever a vasuti állomásokon raktáron, a vasuti vállalat nem képes a forgalmat lebonyolítani, a gabona kereskedelem egy-egy

évre megbénul és milliók és milliókra rugnak az ebből kifolyó károsodások.

Ha az ég egy hosszabb téllal sújtja hazánkat, beáll a fűtőanyag, fa, szén szükség és pedig leginkább azért, mert a vasut nem képes a fokozott követelményeknek sikerrel megfelelni. A gyárak szénhiány miatt beszüntetik vagy korlátozzák az üzemet, a lakerekeskedők milliókat veszítenek, az ország lakosai pedig nem melegíthetik lakásukat.

Beáll a termelés és kereskedelem pangása. Ezen súlyos állapotoknak kihatása kiterjed minden üzletágra, minden iparra, minden emberre.

Ezen áldatlan helyzetben a vagonok szaporodása enyhít ugyan, de csak ideig óráig, a közgazdaság, ipar és kereskedelem fejlődése mégis minduntalan megakad.

Párhuzamos kettős sínparók szaporítása és lefektetése is segíteni fog e nagy bajokon, de a rohamosan előrehaladott fejlődés igényeit kielégíteni nem fogja még akkor sem, ha sok milliót is áldozunk erre a célra.

A kereskedelmi kormány nagy áldozatokat hoz, hogy a vasut szállító képességét fokozza; az egész országban bővíti a vasuti állomásokat, új teher állomásokat létesít, nagy mennyiségű új vagonokat állít be, a vonatok számát a lehetőségig szaporítja, mindenféle szállítási kedvezményeket nyújt, szóval lázas tevékenységgel és óriási pénzáldozatokkal segít, enyhít a bajokat, de a tömegszállítás kérdését meg nem oldhatja, dacára annak, hogy a tömegtermelés tekintetében ma még csak a kezdet kezdetén vagyunk.

A vasutak korlátolt szállítási képessége is kényszeríti kormányunkat, kényszeríti a közgazdaság, ipar és kereskedelem összes tényezőit, hogy gondoskodják oly közlekedési utakról és eszközökről, amelyek a rohamosan fokozódó igényeknek a jövőben megfelelni képesek legyenek.

Ezek főbb vonásokban azok az elsőbb rendű motívumok, amelyek hazánk víziútjainak kérdését felszínre vetették és e nagy motívumok indokolják egyúttal azt a kiváló érdeklődést is, amely országszerte elterjedt és indokolja azokat a nagy arányú mozgalmakat, a melyek az ország egyes vidékein és az egész országban új hajózási utak megteremtése tekintetében megindultak és ezen nagyfontosságú kérdést állandóan felszínre tartják.

Kereskedelmi kormányzatunk 60—70 millió koronát tervez a Duna—Tisza csatorna kiépítésébe befektetni. Földművelésügyi kormányzatunk pedig előirányozta, hogy Magyarország víziútjainak fejlesztésére 25 év alatt 192 millió koronát fog fordítani.

Ezek a befektetések oly nagyok, hogy alapos kilátásunk van arra, hogy különösen a tömegáru forgalom hazánkban a következő 25 év alatt teljesen át fog alakulni.

Ismételten lehet azt az ellenvetést hallani, hogy már csak azért is aggodalommal kell viseltetnünk a hajóutak létesítésébe fektetendő 200 millióra nézve, mert hiszen a Dunán, Tiszán, Száván és Dráván ez idő szeriat mintegy 2500 kilométer hajózási utunk van és a hajózás nálunk mégsem képes kifejlődni, a tömegforgalom nagy részét mégis a vasut bonyolítja le. Hatalmas vízeinken alig látunk hajókat.

A Duna és Tisza hazánkat déli irányban mintegy kétfelé vágja. Az áruk legnagyobb részének, hogy Budapestre jöhessen a folyóban lefelé kell mennie, a vízfolyásával szemben, a mi nemcsak rendkívüli módon megdrágítja a forgalmat, hanem hosszú időbe kerül, míg valamely áru a Duna alsó vidékéről Budapestre jön. A Tiszáról a hajóknak egész a Ferenczcsatornáig, vagy Titelig kell menniök, hogy ezen át a Dunába jussanak és így jönnek az áruk felfelé való vontatással hosszú uton. Budapestre.

Valósággal nem lehet csodálkozni azon, hogy az ipar és kereskedelem fel nem karolja ezen hajóutakat.

Nem lehet szem elől tévesztetnünk azonban azon körülményt sem, hogy a vasuti fővonalak

forgalmának emelkedését is a vicinális vonalak mozdítják elő, minél több vicinális vonala van valamely főirányú vasutvonalnak, annál nagyobb ezen fővonalnak áru és személyforgalma.

Ha például a Budapest—Brassói fővonalnak nem volnának mellék vasutkiágazásai, ennek áruforgalma a jelenlegi forgalomnak egy század-észt sem tenné ki.

A Duna és Tiszának nincsenek kiágazásai amely kiágazások ellátnák azokat tömegárukkal. A Duna az alföldön húzódik végig és így egész természetesen, hogy az alföldi termények képezik a szállítás legnagyobb részét, de ezen az alföldi termények is csak a Dunamenti területekről érkeznek a dunai hajóba, mert a távolabbi vidéken termett buza már nem vonódik a Dunára. Ha a terményt egyszer felrakták a vasutra, azt legtöbb esetben már alig érdemes hajóállomáshoz szállítani, hajóra átrakni, hogy az hajóval Budapestre érkezék.

Es mégis a statisztika azt konstatálja, hogy a 2500 kilométer hajóutnak 1149 millió tonna-kilométer forgalma volt, tehát esik egy kilométerre 459000 tonnaforgalom, míg 17000 kilométer hosszú vasutvonalakra 4135 tonna-kilométer forgalom esik, vagyis egy kilométer vasut 244000 tonnát szállított. Az az egy-egy hajóut kilométer kétannyi tömeget szállított, mint a vasut egy-egy kilométerre.

A tervezet szerint a Vukovár—Samaczi csatorna által a Száva hajózása mintegy 350 kilométerrel rövidül meg, a Duna—Tisza csatornával a Csongrád feletti Tiszahajózás mintegy 450 kilométerrel rövidebb uton jut az ország szívéhez.

Az állami tervezet szerint a Vág folyó egész Tarnócszáig hajózásra alkalmas állapotba fog hozni, továbbá a Sió folyó, mely a Balatonnal van összeköttetésben, szintén hajózáhatóvá fog tétetni, amely uton a Balaton hajói feljuthatnak Budapestre és az Alföldre, a bőví bazalt köveit és más terményeit értékesítheti.

Ha a dunai hajózást már ezek a tervezett új hajóutak fogják táplálni, akkor a dunai hajózás már tiszta nagyobb lehet, mint amilyen az ma.

A Tiszán ez idő szerint alig lehet látni hajókat, azonban, ha a Sajó völgyének értékes tömegeit a Sajó folyó fogja hajón a Tiszához közvetíteni, ha kiépül a Bodrog egész Zempléniig, ha a Szamos egész Szatmárig tétetik hajózáhatóvá, ha a Körösök Gyuláig és Nagyváradig hajózáhatókká átalakulnak, ha továbbá a Maros, a Béga és Temes hajózáhatóvá tétetik, akkor a Tiszának annyi kiágazása lesz, hogy ezek a mellékvonalak az ő dus termékekkel óriási módon fogják a Tiszát hajókkal benépesíteni.

A földmívelési kormányzat nagy koncepciójú tervezete kivételének az lesz a logikai elmaradhatlan következménye, hogy közvetlen a Duna mindkét partján, a Tisza mindkét partján ki fognak épülni a vasutak, amelyek a hajóforgalmat kiegészíteni fogják.

A Rajna világhírűvé vált nemcsak a vidéknek szépsége által, hanem az ő világhírű hajóforgalmával is.

Egy kereskedő, vagy gyáros, aki Mainz-nál felszáll a hajóra, hogy Kölnig a természet szépségében gyönyörködje, az csakhamar meg fog feledkezni a vidék festői tájairól és el fog merülni ama forgalom nagyságának bámulatában, amely forgalom Mainz-tól Kölnig lelkét minden pillanatra le fogja bilincselni. Elragadtatással fogja a kereskedő vagy gyáros szemlélni, hogy közvetlen a Rajna mindkét partján vonul el a vasut, számlálgatja, hogy hány gyors-, személy- és tehervonat rohog el a folyó egyik és másik partján, látni fogja, hogy minden 10 percben rohan el mellette egy-egy személy vagy tehervonat; 25—30 tehervonatot és annál is több személyszállító vonatot fog a rövid 6—7 órai hajózás alatt megszámlálni. E mellett találkozik minden 20—30 percben egy teherhajó rajjal, amelyet gőzhajó von felfelé. A hajók mind szinte az elmerülésig tele vannak rakva szénnel, kővel, fával, gyári terményekkel. Rajokban usznak a hajók felfelé és rajokban usznak vissza, azonban mind megterhelten.

A Rajna mindkét oldalán minden 4—5 kilométer távolságban van egy-egy virágzó község, város. Mindegyik községben sok gyárké-mény meredezik az ég felé. Némely községben szinte több a gyárké-mény, mint a lakóház. A gyárak és hajók sűrű füstfellege borul el az egész folyómentén annyira, hogy helyenkint a legtisztább napon sem látunk semmit a vidék szépségéből. Es ez tulajdonképpen a Rajna igazi szépsége.

A mi Dunánk Béctől Budapestig és Budapesttől Orsováig a természet szépségei tekintetében sokban felülmúlja a Rajna tájainak szépségét, a mi boraink tűz és kellemre nézve egy cseppet sem állanak a rajnai borok megett, ami bazalt, gránit és mészköveink éppen olyan jók, mint a Rajna mentiek és mégis a Rajnának világhíre van, míg a mi Dunánkat csak a száraz térképről és a száraz földrajzból ismerik némelyek a külföldön.

Tisztelt Bizottság! Akkor, amidőn a Sebes Körös hajózáhatóvá tételének eszméjét felkaroljuk, a Rajna példája tölti el lelkünket, közvetlenül ami vármegyénk és a szomszéd vármegyék közgazdaságának, iparának és kereskedelmének emelését óhajtjuk ugyan előmozdítani, közvetve azonban a Dunát óhajtjuk a világ második Rajnájává kiképezni. Sem mi, sem a mostani kormányok azt nem érjük ugyan el, de hazafias törekvéseinkkel, fáradozásunkkal, áldozatainkkal mi fektetjük le ennek alapjait.

A Sebes-Körös folyó hajózáhatóvá tételének a kérdése helyi érdekeink szempontjából is felette fontos, de nézetem szerint épp ily nagy fontossággal bír a kérdés megoldása országos szempontból is és pedig először azért, mert a hajózáhatóságra tervezett folyók egyike sem nyújt annyi kilátást a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem emelésére, mint a Sebes-Körös folyónak hajózáhatóvá tétele. Ugyanis egyik tervezetbe vett folyónál sem található meg azok a kedvező feltételek, amelyek a hajózáhatóságnak annyira biztos sikereket ígérhetnének.

Az államnak az az érdeke, hogy a tervezetbe vett folyók közül azon a folyón teremtsék meg először a hajózást, amely folyónál a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi viszonyok leggyorsabban alakulhatnak át arra, hogy a hajózáhatóságnak a kellő forgalom biztosított. Az így berendezett hajózás buzdító példával fog szolgálni arra, hogy a többi folyónál mily eredmények lesznek várhatók.

Ha az állam oly folyót tenne első sorban hajózáhatóvá, ahol sem a mezőgazdaság, sem ipar, sem kereskedelem előreláthatólag elég gyorsan ki nem fejlődhetik, az eljlesztő példát fogna nyújtani a nagyszabású tervezet tovább folytatására. És nem is lenne lehetetlen, hogy egy nem szerencsésen megválasztott kezdő munkának meddő eredményei miatt a folyók hajózáhatóvá tételének nagy munkája abban is maradjon.

Egyedül a Sió folyónak hajózásra leendő berendezését látom oly nagy fontosságúnak, mint a Sebes Körös folyónak hajózáhatóvá tételét.

A Sió kiépítése által gyorsan fellendülnének a Balatonmenti kőbányák és fellendülne a bortermeles és mezőgazdaság. Mindezen iparágak pedig fellendítenék a kereskedelmet.

A Sajónál 115 kilométer hosszban kellene a folyót szabályozni és hajózásra berendezni, ezen hosszban 57 mtr magassági különbséget 17 kamaraszilippel volna leküzdhető. Bányrív volna a legfelsőbb hajóállomás, amely 500—600 lakosával alig volna alkalmas arra, hogy ott aránylag elég gyorsan vállalkozás és kereskedelem fejlődjen ki.

A Bodrognál a legfelső állomás a kis jelentőségű Imreg lenne és nem messze ettől van Zemplén, melynek 1000 lakosa sincs.

A Béga csatorna meghosszabbíthatnák a tervezet szerint, egész Temesvárig. Ez a kereskedelmi és ipari város képezne a legfelsőbb hajóállomást. Alig merem hinni, hogy Temesvár és a hozzá közel levő völgyek a termelési anyagoknak azt a mennyiségét és különféle-ségét nyújtani tudják, amit a Sebes Körös folyó és vidéke nyújthat.

Ezekkel szemben a Sebes-Körös folyónál

a hajóvégállomást terveink szerint is Nagyvárad képezne.

Nincsen az országban város, amely lakosság számára, általában kulturára, ipar és kereskedelemre nézve oly rohamosan és oly egészségesen fejlődne, mint Nagyvárad.

Nagyváradnak ezen fejlődését messzeterjedő vidéke is elősegíti.

Nincsen az országban város, amelyben annyi értelmi tőke, kereskedelmi szellem, ipari és vállalkozási képesség összpontosítva volna, mint városunkban. A szellemi és anyagi tőke, a kereskedelmi szellem és vállalkozási képesség minden kínálkozó alkalmat, bármily nagy kérdéstről, vagy vállalkozásról volna szó, izmosodó erővel ragad meg, hogy tehetségét érvényesítse.

A Sebes-Körös folyónak ármentesítése a torkolattól Nagyváradig be van fejezve. E folyó ármentesítése 160 ezer kat. hold területet adott át a kulturának. A mezőgazdaság rövid 2—3 évtized alatt épp oly magasra fejlődött, mint ott, ahol a földek már évszázadok óta mezőgazdasági művelés alatt állanak. Ebből az következik, hogy a Sebes-Körös mentén oly életre való és haladni vágyó nép lakik, amely még magasabb fejlődésre alkalmas és érdemes.

A Sebes-Körös mentén megindult az öntözés utján való belterjes gazdálkodás.

A Sebes-Körös két oldalán a Fekete-Körös és Bereityó között félmillió kataszteri hold ármentesített terület van.

Ezen területeknek nagy szolgálatot tenne az, ha a Sebes-Köröst tápláló fővölgyek, úgy mint a Jád, Drágán-, Sebes völgyek, völgyzárókkal lennének ellátva. A völgyzárók a veszélyt okozó árvizeket felfognák és lefelé csak annyi víz jönne, amennyi viz az ármentesített területekre veszélyt már nem hozhat. Félmillió kat. hold terület megérdemli azt, hogy az állam ily irányban gondoskodjék róla, mert e terület tulajdonosai 40—50 milliót áldoztak arra, hogy a nemzeti vagyont sok száz millióval gazdagítsák.

Már csak azért is indokolt volna ily völgy-elzárók készítése a fent jelzett völgyekben, mert a nagy esőzések alkalmával raktározott vizeket a nyár folyamán öntözésre lehetne értékesíteni. A Sebes Körös mai kisvízmenyisége alig két köbméter tesz ki másodpercenként. Ha a raktározott vízből a nyár folyamán 8—10 köbméter vizet lehetne lebecsátani, akkor ezzel 20 ezer kat. hold területet lehetne öntözni. Már maga az öntözés által előállandó haszon is messze fölmúlulná a völgyelzárókba fektetett tőkét.

A völgyelzárók nemcsak megszüntetnék örök időkre az árvíz veszedelmet, nemcsak az öntözés utján való belterjes gazdálkodást tenne 20 ezer holdra lehetővé, hanem óriási erőforrásul is szolgálna, amennyiben azt 20—30 ezer lóerő munka kifejtésére lehetne felhasználni. Ezen erőnek az előállítását szintén egymagában is bőven kárpótolná az államot a völgyelzárók építésébe fektetendő tőkékért.

Számokban ki sem lehet fejezni a vagyonsodásnak azt a nagyságát, amelyet a Sebes Körös folyónak rendezésével, vízzel elérni lehetne.

Ezeket azért hozom kapcsolatba a Sebes-Körös folyónak hajózáásával, hogy ha csak kis vonásokban is jelezsem azt, hogy a Sebes Körös hajózáására nézve mily jövőt lehet várni, hogy kimutassam azt, miszerint nincs a tervezett folyók között egy sem, amelyen a hajózás oly nagy eredmények reményére feljogosíthatna.

Ezeknek figyelembe vételével tisztelettel indítványozom, méltóztassék egy hét tagból álló szűkebb körű bizottságot — amely magát az időnként felmerülő szükséghez képest kiegészíthesse, — kiküldeni azzal a megbízással, hogy:

1. Szervezen minél számosabb tagból álló küldöttséget, amely küldöttség a földmívelési és kereskedelmi minisztereknél megjelenve, tolmácsolják azokat a fontos érdekeket, amelyek Bihar- és Békés megyéket és Erdélyt illetően, a Sebes-Körös hajózáhatóvá tételéhez fűződnek.

2. A Sebes-Körös hajózáhatóvá tételének

eszméjét, gyakorlati értékét a Körösmenti községek lakosai előtt népszerű előadások útján ismertesse.

3. Szervezen egy hajózási egyesületet, a mely mint az országos hajózási egyesület tagja azzal állandóan érintkezésben legyen és ezen az uton a Sebes-Körös hajózásának a kérdését állandóan ébren tartsa, a kérdés megoldásának előmozdításához minden kínálkozó alkalmat felkaroljon és ehhez az országos hajózási egyesület támogatását mindenkor kieszközölje.

4. Gondoskodjék arról, miszerint a Sebes-Körös hajózásra való berendezése kérdésének ismertetése és mielőbbi megoldása céljából Nagyvárad városa, a Bihar- és Békésmegyei és erdélyi gazdasági egyesületek, a nagyváradai és kolozsvári kereskedelmi és iparkamarák bevonásával a jövő évi május, június hónapok folyamán egy nagyobb méretű congresszus tartassék meg, mely congresszusra az illető miniszterek, illetőleg államtitkárok és az országos vízépítészeti hivatalok, valamint az érdekelt vármegyék és Körösmenti községek is meghívandók lesznek.

Nagyváradon, 1908. évi november hó 15-én.

Kiváló tisztelettel:
Pekanoivits Imre,
igazgató-főmérnök.

UJDONSÁGOK.

* **Eröss Lajos beiktatása.** Tegnap iktatták be Debrecenben Eröss Lajos újonnan megválasztott superintendenst. A beiktatás nagy ünnepségek keretében történt meg s megjelentek ott a református egyház kerületek képviselői kivül a törvényhatóságok kiküldöttjei is. Az új superintendens igen szép beszédet tartott, mely általános tetszést keltett a megjelentek között.

* **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Biharvármegye törvényhatósága tegnap délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlésen Glac Antal főispán elnökölt. A közgyűlés tulajdonképen csak formális volt, mert alig egy negyedórát tartott a közgyűlésnek vége volt. A rendkívüli törvényhatósági ülésnek a tisztai és körorvosok fizetés többletének megállapítása képezte a tárgyát, melyet Balogh Elemér előadó ismertetett. A közgyűlés az állandó választmány javaslatát fogadta el. Az ülés megnyitása után Glac Antal főispán bejelentette Rigó Lajos képviselő halálát s rövid beszédben méltatta az elhunyt képviselőt és javasolta, hogy érdemei jegyzőkönyvileg örökíttessenek meg. A közgyűlés a javaslatot elfogadta. Az ülés 10 órakor vette kezdetét s egy negyed 11 órakor már vége volt.

* **Erzsébet királyné emléke.** A nagyváradai felső kereskedelmi iskola »Széchenyi Önképzőkör« tolyó hó 19 én délelőtt 11 órakor a Kereskedelmi Csarnok disztermében Erzsébet királyné halálának 10 éves emlékére gyászünnepélyt tart a következő tárgysorozattal:

1. Ünnepi megnyitó tartja Katz Rezső ifjúsági elnök.
2. Gödöllői erdő, Posa Lajostól, szavalja Széles Károly.
3. Ünnepi beszéd, tartja dr Kohányi Rezső.
4. Erzsébet királyné halálára, Hanya Jánostól, szavalja Sztankovits József.
5. Chopin Gyászinduló, előadja az ifjúsági zenekar.
6. Temetés, Sas Edétől, szavalja Steinbach Ernő.
7. Szózat, éneklí az ifjúság.

Az érdeklődő közönséget szívesen látja az ifjúság az ünnepélyre.

* **Áthelyezett állatorvos.** A földművelésügyi miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy az Alexander Lajos áthelyezésével megüresedett helyre Kovács Kálmánt végleg áthelyezte Kassáról Nagyváradra városi m. kir. állatorvossá.

* **A Dmke taggyűlés.** A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület Nagyvárad Osztály vezetősége ezúton kéri mindazokat, akik taggyűlésre november 15 határidővel felkéréseket kaptak, hogy a gyűjtő ivateket szíveskedjenek rövid időn belül Glac Antal főispán címére elküldeni. Ez a kérelem természetesen nem vonatkozik azokra, akik november 25. vagy más határidős felkéréseket kaptak.

* **A város kiskatonája.** Nagyvárad városának a honvéddaprodiskolánál megüresedett alapítványi helyére a törvényhatóság a pályázók közül első helyen Duró Mihályt, 2-ik helyen Nagy Bélát ajánlotta felvételre s egyúttal felterjesztette Székely István elkészült kérvényét. A honvédelmi miniszter most értesítette Nagyvárad városát, hogy Duró Mihályt testi alkalmatlansága miatt, Nagy Bélát pedig azért nem vették fel, mert a felvételi vizsga követelményeinek nem felelt meg. Így a város alapítványi helyére Székely István vétetett fel.

* **Vörheny-járvány a megyében.** A megyében most újabb tömeges megbetegedésről kapunk hírt. Ezúttal élesdi tudósítónk telefonálja, hogy a járáshoz tartozó Beznye és Brátka községben nagy mérvben lépett fel a vörheny. Beznyén jelenleg 27 megbetegedés van. A megtörtözött helyeken az iskolákat bezáratták.

* **Kirendelés.** Az igazságügyminiszter Tóth Imre margitai kir. járásbírói joggyakorlókot a margitai kir. járásbírói mellett alkalmazott ügyészségi megbízottnak állandó helyettesévé rendelte ki.

* **Az Uránia adománya a Dmke javára.** A városunkban alakuló nagyarányú Közművelődési Egyesület alap javára fordítandó adományok sorozatát az Uránia mozgatókép-színház nyitja meg. Az Uránia igazgatója belátva a Dmke nagylátosságú céljait saját erejéből is igyekszik azok megvalósítását előmozdítani. A vezetőség anélkül, hogy erre kérte volna a kultúregyesület saját jóakaratóiból ajánlotta fel a kultúregyesületnek egy napi előadásának 20 százalékát. A jótékony célú előadást az Uránia pénteken este fogja rendezni. Pénteken a célra való tekintettel teljesen új műsor lesz az Urániában. A műsor mint rendesen úgy most is méltán számít a közönség elismerésére. Azért is tekintettel arra, miszerint az Uránia eme áldozatkészsége egy igen fontos kultúregyesület megalakítása érdekében történik, kérjük a közönséget, hogy pénteken este minél számosabban keressék fel az Urániát.

* **Építőiparosok gyűlése.** A nagyváradai építőiparosok szövetségének végrehajtó bizottsága ma, szerdán délután 5 órakor ülés tart, melyen a Réh-féle asztalos ipartelegen felmerült sztrájk ügyével fog foglalkozni. Az ülésre az összes nagyváradai asztalosmesterek is hivatalosak, tekintettel arra, hogy az ő fontos ügyükről van szó. A bizottsági tagok és az asztalos mesterek ezúton is felhívattak, hogy a mai gyűlésen teljes számban, pontos időben orvotlen megjelenni szíveskedjének Sztarill Ferenc, elnök.

* **A mostoha miatt.** Ungye Mária 13 éves gyantái leány édesanyjának halála után csakhamar mostoha anyai gondozás alá került. A leány mostohája oly rosszul bánt a gyermekkel, hogy e miatt mindennap panaszkodott. Tegnap reggel amikor a leány atyja elment hazulról a mostoha a gyermeket valami cse-

kélység miatt megverte s azután a Körösre küldte vizért. A leány nem tért vissza. Délben amikor a gyermek atyja hazatért, tudakozódott a leány után. A mostoha annyira megijedt, hogy hazudni kezdett. Az ember erre keresésére indult a leánynak, azonban nem találta sehol s eredménytelenül tért haza. Odahaza a mostoha most már bevallotta, hogy a Körösre küldte a leányt vizért. Az apa erre a Körös partjára ment ki s a falu alatt egy fában fennakadva megtalálta a gyermek hulláját. Az előjáróság és csendőrség megindította az eljárást.

* **Szélhámos süketnéma.** Biró László szabósegéd panaszt emelt Fried Zsigmond süketnéma betűszedő ellen, aki vasárnap, míg ő távol volt hazulról, beállított lakására s ott levő tanulóna kézigyzékkel azt magyarázta el, hogy Biró kívánságára el kell vinnie ennek mellényét és télikabátját. Ezután a két ruhadarabot el is vitte. A káros panaszára a rendőrség folyamatba tette az eljárást Fried ellen.

* **Örült a rendőrségen.** Vasárnap hajnalban egy szánalomra méltó fiatalembert állítottak elő Debrecenben a rendőrség bünygyi osztályán. Az illető Juhász Ferenc asztalos-segéd aki Nagyváradról ment Debrecenbe. Fele utat gyalog tette meg és valószínűleg a hidegtől és általában inségétől elméje megzavarodott. Beszállították a közkörház elmeor-osztályára.

* **Cigányiskola.** Lugosról írják: Krassó-Szörényvármegye közigazgatási bizottsága Berecz Gula kir. tanfelügyelő javaslatára kimondta, hogy Langenfeld községben egy cigány tankötelesek részére iskolát szervez. Langenfeld ugyanis azon ritka községek közé tartozik, ahol a cigányok a falutól mintegy 2 kilométernyire rendes kőházakban laknak és így állandóan megtelepülteknek tekinthetők. Van telepükön kekedés is, amelynek tulajdonosa cigány. A többiek téglavetéssel, kovácsmesterséggel foglalkoznak és nagyrésztük muzsikusk.

* **Összeszurkált kocsis.** Tenkéről jelenté tudósítónk a következő esetet. Fresze Gábor rippai szekeres tegnap a hetivásáron járt Tenkén. Fresze szekerevel a Valentin-féle korcsma elé hajtott. Időközben több szekér gyűlt össze ugyannyira, hogy mikor Fresze ki akart a szekerek közül hajtani, nem tudott a nagy torlódás miatt. Hogy kiszabaduljon a tömegből, ostorával egy másik szekér elé fogott lovakra csapott, melyek épen utját állották. E miatt az ostorcsapás miatt a lovak tulajdonosa annyira dühös lett, hogy társait fellázítva Freszére támadtak. — Fresze futva menekült a Schreiber-féle korcsmába, ahova üldözői nyomon követték. A korcsmában az üldözők elfogták Freszét s késekkel összeszurkálták. A megszurkált ember oiy súlyos sebeket szenvedett, hogy tegnap meghalt.

* **A kamara értesítése.** Van szerencsénk az érdekelt tudomására adni, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter megküldte kamaránknak, az erdőbirtokosok által, az 1898. év őszén eladásra bejelentett famagvakról (erdő famagvak) szerkesztett kimutatását, melyet az érdekelt a kamarai irodában, a hivatalos órák alatt d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtekinthetnek. Nagyvárad, 1908. november hó 16 án. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. Dr Sarkadi Lajos titkár.

* **Ismeretlen emberi hulla a tóban.** Feketető község határában reggel borzalmas leletre találtak az emberek. A határban ugyanis a vidékről összefutott viz által alkotott tóban egy már feloszlásnak indult emberi hullát találtak. A hulla felső része volt a tó iszapjába süllyedve, míg alsó fele a vizen látszott. Az esetről jelentést tettek az előjáróságnak, mely

megállította, hogy bűntény nem forog fenn s ennek alapján a hullát eltemették. Az elhalt kivolta ismeretlen. Ruházatáról itélve az illető munkás lehetett.

* **Elütötte a kocsi.** Kovács József kocsis, ki tegnap reggel a Moskovics Mór és fia kolozsvári-utcai szeszgyárába fát tuvarozott, a kapun való behajtás közben elütötte Felicidus Lajos 6 éves gyermekét, ki bal karján könnyebb sérülést szenvedett. A vigyázatlan kocsis ellen a rendőrség folyamatba tette az eljárását.

* **Utonálló legények.** Ottenberger Mária Ártándi leány a budapesti klinikán gyógykezelte magát, ahonnan gyógyultan tért haza. Hazafelé a vasuton találkozott Tapaszi József és Harsányi József borsi legényekkel. A két legény Borson szállott a vonatról. A leány anélkül, hogy meggyőződött volna róla, hogy milyen állomáson vannak, szintén kiszállt a vonatból. A vonat már elindult, mikor a leány meggyőződött róla, hogy egy állomással hamarabb szállt le, mintsem kellett volna. Most már gyalog indult el Bors felé. Utjában a két legény kísérte. Amikor az állomástól jó darabot távolodtak, a két legény a leányt megtámadta s a földre teperve, a nála levő csomagot elvették tőle. A leány segítségért kiabált, mire a kerülő sietett kiszabadítására. A kerülő láttára a legények elmenekültek. Az ügyészség a két legény ellen megindította az eljárását.

* **Zsaroló cigányasszony.** Kulcsár Juliska szobaleány panaszt emelt Lakatos Terka cigányasszony ellen. A cigányasszony, mivel Kulcsár még augusztus elején ismerkedett meg, kártyát vetett neki s megtudván tőle, hogy Budapesten lakik az ideálja, állandó zsarolójává lett a tudatlan leánynak. Azzal az ígérettel, hogy a budapesti ideál szívet teljesen Kulcsár Juliska felé fordítja, sőt a házasságot is nyélbe üti, apránként 144 korona értékű t-hérműt és 100 kor. 46 fillér pénzt csalt ki a leánytól. Végre Kulcsár Juliska beleunván a cigányasszony folytonos hitegetésébe, most feljelentést tett ellene. A rendőrség folyamatba tette az eljárását a ravasz szívűgnyök ellen.

* **Egy kellemes délelőtt.** Egy igazán kellemes délelőtt szerzett vasárnap háziezredünk kitűnő zenekara a »Pannónia« étteremben jelen volt nagyszámu közönségnek, a mennyiben oly művészi színvonalu játékot produkált, a mely messze túlszárnyalja a sablonos és lecsépezt zeneprodukciókat. Eysler új és szenzációs operettje, »A szerencsemalac« két gyönyörű dala, valamint Plotow örökszép »Alessandro Stradella« c. operájának nyitánya dörgő tapsra és tetszésnyilvánításra ragadta a közönséget. Ismételtlen számos oldalról megnyilatkozott kívánságnak engedve jövő vasárnap, f. hó 22-én ismét előadásra kerül a »Rezervista álma« c. nagy zenerevue és így máris bizonyos, hogy vasárnap a »Pannónia« étteremben ismét nagyszámu hallgatóság fog elismeréssel adózni háziezredünk kitűnő zenekarának és Czifóth Ferencz, a fáradhatatlanul buzgalkodó vendéglősnek, a kik a legteljesebb mértékben is rá szolgálnak a közönség rokonszenvére.

* **Wéber Testvérek** Kabát, Alj és Blous különlegességei nagy választékban megérkeztek. Telefon 684.

* **A »Nemzeti szálloda«** éttermében ma is mindennap magyar daltársulat előadást tart. 5 nő! 3 férfi! Kezdeté este 9 órakor. Szabad bemenet. Fentartott helyek.

TANÜGY.

Iskolásgyermekek agymérője.

A Biharmegyei Általános Tanító-Egyesület belényesi járásköre ez évi őszi közgyűlését Dobresten tartotta.

A gyűlés folyamán a »gyermeki agymérő«

ről érkeezett egyik néptanító, ki is az iskolában egy agymérő szükségességét hangoztatta, amelylyel a tanuló agyvelejének quantumát meg lehetne mérni, hogy az agyvelő mennyisége szerint adná fel a studiumot a tanító a tanulóknak. A gyűlés magáévá tette az érkekező álláspontját s fölkerde, hogy az agymérő tárgyában való kutatását folytatta s majdan a kivitel módját annak idején hozza nyilvánosságra.

Az eszme mint ilyen egészen új, de az eredményt tekintve a pszichológiában jártas előit nem lehet kétséges.

Az emberi idegrendszer, melynek főrésze az agyvelő s a vele összefüggő gerincvelő a biológiai kutatások egyik legnehezebb terepe. Az eddigi tapasztalatok után kétségen kívül áll, hogy az agyvelő és az értelmiség között bizonyos kapcsolat van s a kiváló szellemi tehetségekkel megáldott emberek agyveleje az átlagosnál súlyosabb. De ebből nem következik, hogy minden nagyszulyu agyvelő hordozója kiváló szellemű is, mert sok csekély képességű ember agyveleje a legnagyobb lángeszű férfiakéval egyező súlyu volt. S azon tényezők között, amelyekből az agyvelő működésének ereje függ: az agyvelő súlyának nem nagy jelentősége van, a quantum nem mindig a szellemi kvalitás fokmérője is.

A szellemi erőktől eltekintve pedig, ami az agyvelő anyag működését illeti, a tetembontásnál is csak különös módszerek alkalmazása által a mikroszkop enged a kutató tudósnak a bonyolult viszonyokba bepillantást. — De amint egyáltalán az alapvető jelenségek nagy részének lényegét pl. hogy mi a fény, a vonzás, vagyis a természeti erőket a tudomány nem ismeri csupán azok hatásait, úgy az idegrendszerrel is vannak oly rejtett dolgok, amelyre a több oldalú tudományos buvárlat sem ad felvilágosítást.

A gyermek képességét illetőleg a tanító a gondos megfigyelésre van utalva. Van iskolás-gyermek ki már kellő figyelem mellett a tanító előadásából megtanulja leckéje nagy részét s vannak olyanok is, kiknél a hallottak nem válnak tulajdonukká míg azt el nem olvassák, illetőleg be nem magolják.

Tudjuk továbbá, hogy a szellemi fejlettség az egykoruak között sem egyenlő; az agybeli ideggyöngye szellemi munkára képtelen s az otthon kifárasztott vagy messze lakó iskolás-gyermek figyelme legtöbbször gyenge s eleinte felfogó képessége is csekély; de a nehezebb tárgy vagy hosszabb tanulás is lankaszt s bénító hatását szünetek közbeszurása által igyekszünk elkerülni, hogy a gyermek szellemi üdeségét, frissességét, amennyire csak lehet épségben tartsuk.

Az iskolai ismeretszerzés az ismeretközléstől is függ nagyrészt, mert a többoldalú szemléltetés, a megértetés által a megelevenülő képzetek a gyermek tudatában könnyebben megmaradnak.

A lelkiismeretes tanító figyelembe kénytelen venni sok mellékkörülményt, de különösen fontos, hogy a természetes fejlődéssel lépést tartson, mert a rosszul beosztott oktatás a tehetséget elfojtja vagy legalább is fejlődésében megakadályozhatja, de viszont nincs a világon az a tanító ki kevéssé megáldott egyénből ha hiányzik az isteni szikra, lángelméjét tudjon nevelni.

Udvardy József.

IRODALOM.

A Jézustársasági Szentek és Boldogok tisztelete.

(Életrajzok, áhitatgyakorlatok és oktatások. II. kiadás. Irta: Pámer László Jézustársasági áldozópap. A kalocsai főegyházmegyei hatóság jóváhagyásával és a Jézustárs. előjáróság engedelmével Kalocsa, 1908.)

E cím alatt jelent meg a díszes kiállításban egy könyv, amelynek célja, hogy a J.-t. Szentek és Boldogok tiszteletének terjesztése által mindazoknak, akik kezébe veszik, lelki

üdvére válják. A könyvet először 1891-ben Gonzaga sz. Alajos jubileumának emlékére adta ki a szerző. Az első kiadás csakhamar elfogyott; többek fölszólítására most a II. teljesen átdolgozott és tetemesen bővített kiadást hozsátja közre. E kiadás is az angyali ifjunak, Gonzaga sz. Alajosnak, az összes keresztény katolikus ifjuság első védőszentjének, égi vezérőjének, magasztos példaképének van ajánlva. A könyv hét részre oszlik, amelyekhez még Függelék van csatolva. Az I. rész magában foglalja a mindennapi, heti és havi áhitatoknál használatos imádságokat. E rész teljesen hiányzott az I. kiadásnál.

A II. részben megtaláljuk az említett szentté vagy boldoggá avatottak — közöttük a legújabb boldoggá avatott kassai vértanúk — életrajzát. Az illető szentnek vagy boldognak jeliséje vagy az életéből vagy irataiból merített szavai hasznos anyagot nyújtanak az elmélkedésre.

A Függelék érdekes névsorát hozza azon rendtagoknak, akik a szentség hírében multak ki és akiknek szentté avatási pöre Rómában már megindult. A bucsuról szóló oktatás fejezi be a gazdag tartalmu könyvet, amelynek egyes részeiben számos velős oktatást is olvashatunk az elmélkedésről, a lelkiismeret vizsgálatáról, a lelkigyakorlatokról, a misziókról, a gyakoribb sz. áldozásról, a hitoktatásról, májusi áhitatról stb.

Alig van szerzetes rend, amely alapítás óta annyi üdözést szenvedett volna, mint Jézus Társasága. Egész könyvtárt lehetne összeállítani azon könyvekből és iratokból, amelyekben sz. Ignácot, a rend alapítóját és fiait rágalmazzák az egyház ellenségei. Innét van az, hogy gyakran a katolikusok is téves véleménynyel vannak e szerzetes rendről. Ha Pámer könyvét átlapozzák és jó lelkülettel olvassák, meggyőződnek arról, hogy nem lehet rossz az a fa, amely oly bő és oly jó gyümölcsrel, annyi dicső szenttel és boldoggal örvendeztette meg az aya-szentegyházat.

A könyv kapható: Jurcsó Antal könyvkereskedésében Kalocsán. Ara füzve 250 kor. kötve 320 kor.

A Zászlónk, a legkiválóbb s kiállítás tekintetében is legszebb ifjusági folyóiratunk legújabb száma ismét gazdag tömegét hozza a szívet és lelket nemesítő, tanulságos közleményekkel. Ez a szám a pápa jubileuma alkalmából különösen ő Szentsége életével foglalkozik s remek képeket közöl a kitűnő szöveg mellett. Az első lapon X. Pius arcképét hozza, ő Szentsége saját kezű soraival és aláírásával. A vezető cikk »A pápa — a világtörténelem és a hit viláosságában« dr. Prohászka székesfehérvári püspök tollából került ki, aminél nagyobb dicséretet nem is mondhatunk, míg Radányi Kálmán csinos verse szintén a szentatyáról szól. A pápa gyermekéveiről külön cikk van, érdekes intimitások felsorolásával. Cikket hoz még a keleti kérdéstről, a pápa szülő falujáról. Erdősi Károly pedig »Láttam a pápát« cím alatt kedves verset közöl. Ezeken kívül sok érdekes apróság van még a tartalmas füzetben. A címképen kívül szép képeket hoz gróf Károlyi Sándor szobráról, a pápa gyermekkorából, gróf Andrássy Gyula szobráról, a plevnai és sipkaszorosi ütközetekről, a pápa miséjéről stb. A lap előfizetési ára egy évre 2 korona. Kiadóhivatal: Budapest, VII., Damjanich-utca 50.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Vig özvegy.
Csütörtök: Szerencse fia.
Péntek: Pepita.
Szombat: Pepita.
Vasárnap: d. u. Királyfogás. Este: Vadkacsa.

Varázskeringő.

A Varázskeringő bájos melódiái mindig tetszést aratnak s ha valaki jó darabban, hálás szerepben lép a közönség elé, már fél sikert aratott. Tegnap este Niki hadnagy rokonszenves szerepét egy fiatal színész, Váradi Márton játszotta, mint vendég. Váradi idevaló fia s mint halljuk, vendégszereplése szerződötetés céljából történt. Nehéz dolog egy színészt első fellépéséről megítélni s az ilyen elhamarkodott ítélet többnyire csalódásra vezet.

Első impresszióink az, hogy egészen fiatal, kezdő színésszel van dolgunk, aki még lámpalázzal küzd, nehezen követi a sugót s mozdulataiból hiányzik a színpadi rutin. Mindenesetre tulbecsülte erejét, mikor a Varázskeringő snájdig hadnagyának megszemélyesítésére vállalkozott. Tagadhatatlan azonban, hogy sok igyekezetet tanúsít s idővel használható színész válhatik belőle, persze egyelőre csak kisebb szerepekben. Kellemes, magas bariton hangja van, amely csak a középső fekvésben érdes kissé s az énekmodora nem rokonszenves.

A közönség jóakarattal fogadta a vendéget, aki sok tapsot kapott s a híres keringőt meg kellett ismételnie. A régi szereplők közül most is kivált *Károlyi Leona* és *Díosi Nuszi* sok tapsot kapott *Tóthné* és *Hajnal*.

Váradi holnap a Vigözvegyben lép fel. Még nehezebb vállalkozás a mainál s érdeklődéssel nézünk eléje.

A szerencse fia. Megjósoltuk, hogy Drégely komédiája, A szerencse fia egyhamar nem tágít a színház műsoráról. A nagy sikert aratott pompás darab, amelyet nem hiába szeretne sokszor viszontlátni a közönség csütörtökön ismét színpadra kerül. A csütörtök esti előadás szereplői ugyanazok, mint akik a premiereken sikerhez segítették a Szerencse fiát.

Vig özvegy. Az örökéletű Vig özvegy ma este megint ünneplésben fog részesülni, Glavári Hannának a taps mindig kijár. F. Károlyi Leona játssza most ezt a diadalmas szerepet s a fess, a hódító Danillót a vendégszínész, Váradi Márton, Toronyi, Asszonyi, Lányi, Sik és Déry jutnak pompás szerepekhez az operetben.

A Vadkacsa. Vasárnap irodalmi estje lesz a Szigligeti színháznak. — A megszokott könnyed operettek, a szomorkás vagy megrázó népsziművek és drámák estjén a nagy Ibsen Vadkacsáját hozza színpadra a direktió. Ez a vállalkozás mindenesetre rendkívül figyelemre méltó s a közönség örömmel kell, hogy üdvözölje ezt a tervet, mely nagy irodalmi esemény élvezetéhez segíti a vasárnapi szórakozó közönséget. És viszont reméljük is, hogy a közönség azzal a komoly várakozással siet a vasárnap esti előadásra, hogy ott az emberi lélek mélyeséges vívódásainak mesteri meglátásait lesheti el Ibsen darabjának előadásán.

HÍRVIKATOK.

A horvát—szerb koalíció egyezkedni akar.

Zágráb, nov. 17. A horvát—szerb koalíció hivatalos sajtója a magyar kiegyezéssel foglalkozik s ezt szeretné megvalósítani. Ennek az eszmének sok híve is van. A kiegyezés egyik feltétele volna, hogy Wekerle kijelentené, miszerint Horvátországban a horvát nyelv a hivatalos.

New-York belügyminisztere magyar ember.

Budapest, nov. 17. New-York államból már régebbi idő óta hangoztatták a hírt, hogy a belügyminiszter magyar ember lesz. Most a hírek valókká váltak, mert König S. Sándort tényleg belügyminiszterre választották König magyarországi ember, s már el is foglalta magas hivatalát, mely a kormányzó után következik közvetlenül.

A honvédség helyettes főparancsnoka.

Budapest, nov. 17. A honvédség Rendeleti Közlönye szerdán közli Jahl Gusztáv altábornagy szegedi II. honvédkerület parancsnokának a honvédség helyettes főparancsnokává történt kinevezését. Utódja a szegedi parancsnokságban Kiss Zsigmond vezérőrnagy lesz.

A Reichsrath egybehívása.

Bécs, nov. 17. Bienerth báró osztrák miniszterelnök ma délelőtt kihallgatáson volt a felségnél. A miniszter a Reichsrath egybehívására tett előterjesztést a felségnek.

György herceg eljegyzése.

Bécs, november 17. Egyik bécsi lap Belgrádból azt a hihetetlen hírt kapta, hogy küszöbön áll György szerb trónörökös eljegyzése egy az uralkodó-családdal rokon osztrák hercegi család leány sarjával.

A bosnyák határ megerősítése.

Bécs, nov. 17. Néhány hadtest mozgósításáról vagy másnemű kivételes katonai intézkedésekről forgalomba hozott híresztelések alaptalanok. A hadügyi kormányzat tulajdonképpen csak arra határozta el magát, hogy a XV. hadtestet, amely különböző hadkiegészítési kerület csapatrészeiből alakul össze, a hadtestet felemelt békelétszám színvonalára emelje, mi a századoknak 36 emberrel való szaporítását jelenti. A többi 14 hadtestre ez az intézkedés nem vonatkozik. A boszniai és hercegovinai határcsapatoknál ezáltal elért jelentéktelen létszámemelést főleg az telte szükségessé, hogy a határlakosság szükségét érzi a fokozott védelemnek, tekintettel a délnyugati szomszédos államokban mind hevesebben fellépő agitációra és különösen a fenyegető bandalakulásokra. A hadügyi vezetőség elutasíthatatlan kötelességének tartotta, hogy teljesen eloszlassa a lakosság aggodalmát

és hathatósan részesítse a kívánt védelemben.

Ehhez azonban a gyenge határőrségek nem elegendők. Hogy a fárasztó határőrszolgálat a legénység túlterhelése nélkül legyen eszközölhető és hogy a lakosság magát föltétlenül biztonságban érezhesse, szükségesnek mutatkozott ez idő szerint Bosznia és Hercegovina határvidékén a csapatokat lényegesen erősíteni.

A császár és a kancellár.

Berlin, november 17. Bülow herceg birodalmi kancellár ma délelőtt 11 óra 15 perckor a külvárosi vonattal Potsdamba utazott Vilmos császárhoz audienciára. A herceg részére a vonaton egy első osztályú kocsit rezerváltak. A birodalmi kancellár a pályaudvaron, ahol alig volt közönség, szárnysegéde, Schwartzkoppen tábornok kíséretében és vadásza által követve kevéssel a vonat indulása előtt jelent meg. A kancellár beszállt a vonatba és a menetrend szerint érkezett meg Wiidpark állomásra, hol udvari kocsit várta.

A tisztifizetések.

Bécs, nov. 17. A Fremdenblatt értesülése szerint a Felsőházi immár szentesítette a legutóbbi delegáció határozatait és ezek között a tiszték és katonai hivatalnokok fizetésrendezésére, valamint a legénységi illetmények javítására vonatkozó rendelkezéseket. Az erre vonatkozó hirdetmény a legközelebbi napokban fog megjelenni. Hír szerint az emelt illetményeket december 1-én fogják életbe léptetni. Miután az emelt fizetések tudvalegleg f. é. október 1-ére való visszahatással léptettek életbe, az októberre és novemberre eső többlet szintén december 1-én kerül kifizetésre.

A kínai császárné is meghalt.

Berlin, november 17. A Lokalanzeiger jelenti Pekingből: Yerdonala császárné, az elhunyt császár neje hír szerint szintén meghalt. A városban nagy az izgatottság, katonaság és rendőrség tartja fenn a rendet. A régensherceget a birodalom helytartójává nevezték ki.

Törökország vegyverkezik.

London, november 17. A Standard jelenti Rómából: Törökország, Anglia által támogatva, szándékosan halogatja a konferenciát, hogy azalatt teljesen felkészülhessen. Törökország ilyen módon mozgósított sereggel a háta mögött fogja kárterítési követelését Ausztria-Magyarországgal szemben érvényesíteni és ha követelését nem teljesítik, komplikációkkal fog fenyegetődni.

Megszöktetett grófkisasszony.

Budapest, nov. 17. Harmoncout Luiza grófi leány megszöktetése ügyében ma igen érdekes fordulat állott be. A család ugyanis az ügyet egy magán detektívnek adta a kezébe. A detektív megállapította, hogy a leány nem a gróf számára lett megszöktetve. A nevelő és a szép comtesse szerelmesek voltak egy-

másba s a nevelő november elsején éjjel a nagytecskerekai állomásra szökött a leánnyal. Budapestet elkerülték a szerelmesek és egyenesen Triesztbe mentek, ahol hajóra szállottak. Hogy a kikötőből hova vitte a hajó a szerelmes szökevényeket, azt még nem sikerült megállapítani.

A levegő meghódítása.

Verdun, november 17, A Ville de Paris nevű kormányozható léghajó ma is felszállt és ugyanazon utat tette meg, mint első felszállása alkalmával. Amidőn a citadella fölött lebegett, sűrű füst tarkarta el a léghajó gondolóját a közönség szemei előtt, amely azt hitte, hogy a léghajó ég. A léghajó azonban simán kikötött és itt a katonai léghajó csapat emberei a balloncsarnokra vitték.

Igazságszolgáltatás.

Megölte a vejét.

A már két nap óta tartó esküdtzéki tárgyalásban tegnap este hozott ítéletet a kir. törvényszék *Csulyok* Béla elnökle mellett. A reggeli órákban a védelem által beidézett tanukat hallgatták ki, kik mind a vádlott mellett szóltak, igazolva annak becsületességét és szenvedéseit. A tanuk vallomása után a véd és védbeszéd következett.

A védbeszéd.

Dr. *Szolnok* Jenő alügyész kifejtette a vádlott bűnösségét, állítását arra alapítva, hogy *Laszko* Simon egész délután távol volt a meggyilkolttól s így nem pillanatnyi felindulás szülte a tettet annál is inkább, mert a tárgyalás utján csak az igazolódott be, hogy a vádlott és a sértett rossz viszonyban éltek, de a tett elkövetése napján semmiféle pozitív összekoccanás sem történt a két egyén között. Beátja ugyan azt, hogy gyilkosságról szó nem lehet s vádját ezért olyképp változtatja meg, mely szerint a gyilkosság helyett szándékos emberölést mond ki.

Védbeszéd.

Ezután *Fleischer* Béla ügyvéd helyettes Nagy Mihály hosszú, szépen kidolgozott védbeszédében utal arra az ezernyi szenvedésre és kétségbeejtő állapotra, mit a boldogtalan vádlott hosszú 10 év alatt volt kénytelen elviselni attól az embertől, kire önmagával, a világgal meghasonulva, lelkében dúló indulatoktól vezelve fejszét emelt.

Kéri az esküdtteket, hogy gondoljanak arra, hogy mily hatalmas szenvedélyek dulhattak a vádlott lelkében s ez szerint, mint ki nagy felindulásban követte el tettetét, mondják ki bűnösnek. E magas beszéd után következett:

Az elnöki resumé.

Csulyok Béla az ő ismert pártatlanságával magyarázta meg az esküdtteknél a fentfoglalt bűnök mibenlétét s felszólítja a tagokat, hogy legjobb meggyőződésük szerint, minden befolyástól menten hozzák meg ítéletüket.

Verdikt.

A közönség nagy érdeklődéssel várta az esküdttek tanácskozásának eredményét, mit *Középpsy* Kálmán esküdtelnök a következők-

ben hirdetett ki: Bűnösnek mondják ki *Laszko* Simont szándékos emberölésben, míg arra, hogy erős felindulás szülte-e tettetét, nemmel feleltek.

Az ítélet.

A kir. törvényszék az esküdttek határozata alapján a vádlottat 10 évi fegyházra ítélte, mire a védő semmiségi panaszt adott be.

A dánosi haramiák. Emlékeztetek még annak a szörnyű rablógyilkosságnak a részletei, amelyet a múlt évi július 19-ikén éjjel, a tizenkét főből álló Surányi-banda Alsó-Dánoson elkövetett. A cigánybanda bűntényének tárgyalását április hó 22-én kezdte meg a pestvidéki királyi esküdtbíróóság. Öt héten át faggatta őket a bíróság, az ügyész és az esküdtbírók. Mindhiába, a cigányok furfangosan hazudtak, konokul tagadtak, csupán csak Lakatos Lina, Lakatos Rózi és Lakatos Pista vallottak társaik ellen. A tárgyalás befejezése után a bíróság az esküdttek verdiktje alapján az egész bandát elítélte. Az ítélet ellen, valamint a tárgyalás folyamán a védők által bejelentett semmiségi panaszokat, — mintegy százharmincat — a királyi Kuria tegnap kezdte tárgyalni Deák Péter kuriai bíró előadásában.

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Írta: C. V.

(Folytatás.)

44.

Csöröginek most eszébe jutottak kollegája szavai s azért ment a korcsmába.

Vegyél kezembe egy vedret s jer velem a pincébe, mond Icígnék.

A korcsmáros gyertyát gyújtott s követte Csörögöt.

— Most már üsd csapra az egyik hordót s helyezd alá a vedret.

Icíg akként cselekedett, ügyesen, nehogy egy csepp is kifolyjon a drága italból.

— Megtelt-e a veder?

— Színültig.

— Most már menj ki a pincéből s hozd vissza a vedret.

— De hát a bort hova töltsem?

— A szemétdomb mellé az udvarcsatornába.

Icíg nagy szemeket meresztett Csörögire, sok eredetit s meglepőt látott ugyan már tőle, de a borkezelésnek ezt a nemét még sem értette.

Komolyan beszél a báró Raner kortese, avagy elvesztette-e az eszét?

— Cselekedj amint mondtam.

Icíg kivitte a telt vedret a pincéből, ivott belőle utközben a mennyit csak bírt, kiitta volna tán az egészséget, kockáztatva, hogy megpukkad, ha Csörögi rá nem rival, hogy hát siessen.

A korcsmáros egy sajnálkozó tekintettel s egy sóhajjal kiöntötte a drága bort a csatornába.

Csörögi ismételtette vele néhányszor ezt az intézkedést s aztán így szólott hozzá:

— Tudod, mit kell tenni, belegyakoroltad magad, most már folytasd, mindaddig, míg a hat hordó kiürül.

— Csörögi! szólj közbe Icíg, nem bolondult-e meg kelmed? helyén van-e egészen az esze? szóljon, nyugtasson meg!

— Ki fogod üritni mind a hat hordót.

— Előbb jelentést teszek a bárónak, vagy orvos után küldök.

— Ki itt a kortes, én-e vagy te? s ki

rendelkezik teljhatalommal a választási célokra szánt italokkal, én-e vagy az orvos? rivalt reá rettentő torokkal Lehel.

— Jól van, senki mesterségébe nem akarok avatkozni, elég nekem az egyén: rendelkezék, kész vagyok végrehajtani őrült rendelkezéseit.

— Hogy örültek-e, azt a jövő fogja megmutatni, s most figyelj reám Icíg — én a teljhatalmu kortes parancsolom! Kiüríted a hat hordót, aztán zaj nélkül, titokban, hogy senki se lássa, megtöltöd mind a hatot friss kútvizzel, a dugaszokat egy baltával jó keményen bevered, s ezt teljesítve, lefekszel ágyadba — a dunyhát huzd fejedre és semmi szín alatt az udvarra ki ne jöjj; a míg én nem hivlak. Arra pedig gondod legyen, hogy éjjelig utasításom értelmében minden rendén legyen. A pincekulcsot ágyam fölött a szögön találjam. Amen!

Csörögi elhagyta a pincét és a falu végén egy kis csárdába betért, hol a nap fáradalmi után a két kortes gyakran szokott egymással találkozni.

Török Lehel leült az asztalhoz s komoly arcot váltott, mintha valami bánatná. Marci, ki nem sokára megjelent, szintén komolynak látszék, de ennek rossz kedve nem volt színeli, miután mint tudjuk, a rektor egy »teringettkisérétében az nap lökte ki a kapun.

— Nem érdemesek ezek a zsebrák új virilisták, hogy az ember lábát mozdítsa értök; jövőre csak saját hasznomat s előnyömet fogom nézni s lelkiismeretes egyáltalában nem leszek, mond Török bosszankodást színelve.

Marci egyebet sem óhajtott mint kollegáját ily hangulatban találni — s izgatólag mondá:

— Nem tudom eddigelé is mért szolgáltad oly lelkiismeretesen azt az új indigenat, ki pazar a hol nem kell, és szükmarku leghivebb embere iránt s ki el fog dobni, mint a citromhéjat, mihelyt nem lesz többé szüksége rád... a te helyedben...

— Az én helyemben?

— Rászedném.

— Ezt fogom is tenni.

— A te helyedben kárositanám.

— Ne is számítson ám lelkiismeretességemre!

— A te helyedben elárulnám érdekeit ellenfelének... jegyzé meg Marci, nekibátorodva.

— Jó hasznóért mindent! mond Csörögi.

»Ha akarsz valamit tenni, csak szólj nekem.«

— Halkabban Marci, a falaknak is fülük van. Mire szántad el magad?

Csörögi úgy tett, mintha némi küzdelmébe kerülne az árulás, aztán körültekintve óvatosan a csárdában, halk hangon sugá:

— Volna egy eszmém, mely pártotoknak nagy szolgálatot tenne, az eszme vakmerő, de ha megfizetitek, Isten neki, megkárosítom a zsebrák bárót.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. nov. 17.

Magyar arany járadék 4 száz. — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — —	93.25
Magyar koronajáradék — — —	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.50
Magyar nyeresémi sorsjegy kölesön	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	94.50
Osztrák járadék papirban — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészevény — — —	197.50

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

A kis-szántói

uradalom parcellázása
folytán úgy az egész
állatállomány, mint az
összes

gazdasági felszerelés

f. hó 18. és 19-én

önkéntes árverésen

fog eladatni

Tüzifát

legolcsóbb napi árakon házakhoz
szállítanak

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelepe: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemű fehérneműek
mosását a legnagyobb pontos-
sággal eszközöljük. — A vegyi
tisztítóknban női és férfi-ruhák,
blousok, függönyök, szőnyegek a
legszakoszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el és hazaszállítását saját
kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398

Hirdetéseket
jutányos áron vesz föl
a kiadóhivatal.

Nagyvárad látványossága!

A Fekete Sas nagyszálloda megnyílt.

823. Helyi és Vidéki Telefonszám 823.

SOMOGYI és BETTER.

Kész gyászruhák
raktáron.

Női kosztümök és
blousok.

Wéber Testvérek

kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon.
Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női
és gyermekruha áruháza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész
női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó
bevásárlási forrás.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap
alatt készülnek.

Mérték utáni megren-
delések elfogadtatnak.

